

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร มีสาระสำคัญ ลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลของการวิจัย โดยสรุปดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 มีอายุอยู่ระหว่าง 40-59 ปี จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 81.10 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 75.10 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 89.30 มีรายได้ต่อเดือนเกิน 10,001-20,000 บาท จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 73.50 ส่วนใหญ่ลงสมัครรับเลือกตั้ง 2-3 ครั้ง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 74.10 ตำแหน่งสมัครเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 91.5 และไม่เคยมีปัญหาในการยื่นบัญชี จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. ข้อมูลระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีผู้ตอบแบบสอบถามได้ถูกร้อยละ 72.51 ตอบผิด ร้อยละ 27.49 ด้านประเภทของบัญชีค่าใช้จ่าย

ตอบถูกร้อยละ 76.55 ตอบผิด ร้อยละ 23.45 และด้านการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ตอบถูก ร้อยละ 69.99 ตอบผิด ร้อยละ 30.01

โดยภาพรวมระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งฯ ทั้ง 3 ด้าน มีผู้ตอบแบบสอบถามได้ถูกร้อยละ 73.01 ตอบผิด ร้อยละ 26.99 และเมื่อแยก เป็นพิจารณารายด้านในแต่ละประเด็นคำถามพบว่า

1. ด้านกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในแต่ละประเด็น คำถามผู้ตอบแบบสอบถามถูกมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ ประเด็นการยื่นบัญชีค่าใช้จ่าย ต้องยื่นด้วยตัวผู้สมัครเองตอบถูกร้อยละ 93.4 ตอบผิดร้อยละ 6.6 ประเด็นผู้ได้รับเลือกตั้ง เท่านั้นที่ต้องยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตอบถูกร้อยละ 87.7 ตอบผิดร้อยละ 12.3 และประเด็นอำนาจในการรับยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวก การเลือกตั้งเท่านั้น ตอบถูกร้อยละ 85.2 ตอบผิดร้อยละ 14.8

2. ด้านประเภทของบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมีประเด็นผู้ตอบ แบบสอบถามถูกมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ ประเด็นหากผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง ร่วมกันกับผู้สมัครอีกราย (เป็นทีม) ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต้องหารด้วยจำนวนผู้สมัคร ทั้งหมดในทีม ตอบถูกร้อยละ 95.0 ตอบผิดร้อยละ 5.0 ประเด็นเป็นสิทธิของผู้สมัครรับ เลือกตั้งที่จะมีบุคคลผู้ช่วยหาเสียงและประเด็นผู้ช่วยหาเสียง ต้องเป็นบุคคลที่มีสิทธิ เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ตอบถูกร้อยละ 89.9 ตอบผิดร้อยละ 10.1 เท่ากันทั้ง 2 ประเด็น และประเด็นกรณีนำรถยนต์ส่วนตัวมาในการหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครไม่ต้องคิดมูลค่ารถยนต์ เป็นค่าใช้จ่ายแต่ให้คิดค่าน้ำมันเชื้อเพลิงแทนและให้ระบุลงในบัญชีรายจ่ายกับประเด็น หากเสนอบุคคลผู้ช่วยหาเสียงต่อ กกต แล้วผู้สมัครสามารถจัดเลี้ยงให้ทรัพย์สินต่อผู้ช่วย หาเสียงได้ตามความเหมาะสม ตอบถูกร้อยละ 89.3 ตอบผิดร้อยละ 10.7 เท่ากันทั้ง 2 ประเด็น

3. ด้านการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมีประเด็นผู้ตอบ แบบสอบถามถูกมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ ประเด็นการแก้ไขเอกสารต่าง ๆ ผู้สมัคร ต้องลงลายมือชื่อเพื่อรับรองการแก้ไขทุกครั้ง ตอบถูกร้อยละ 96.20 ตอบผิดร้อยละ 3.80 ประเด็นการบันทึกวันเวลาในบัญชีรายจ่ายต้องบันทึกก่อนหลังจากตามความเป็นจริง ตอบถูก ร้อยละ 91.30 ตอบผิด 8.50 และประเด็นการลงวันที่ในเอกสารรับยื่นบัญชีให้ยึดถือวันที่ ยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายจริงเท่านั้น ตอบถูก 88.60 ตอบผิดร้อยละ 18.00

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร

ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนครว่าความแตกต่างกันหรือไม่ ปรากฏผลดังนี้

3.1 เพศ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชี

3.2 อายุ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า อายุมีผลต่อการจัดจัดทำบัญชีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอายุระหว่าง 25-39 ปี จะมีความรู้มากกว่า กลุ่มอายุอื่น

3.3 การศึกษา เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อระดับความรู้ต่อการจัดทำบัญชีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา-ปวช. จะมีระดับความรู้มากกว่ากลุ่มการศึกษาอื่น

3.4 สถานภาพ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า สถานภาพไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชี

3.5 รายได้ต่อเดือน เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า รายได้ต่อเดือนความสัมพันธ์ต่อความรู้ต่อการจัดทำบัญชีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยผู้มีรายได้ 10,001-20,000 บาท/เดือน จะมีความระดับความรู้มากกว่ากลุ่มอื่น

3.6 จำนวนครั้งที่สมัคร เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า จำนวนครั้งไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชี

3.7 ตำแหน่งที่สมัคร เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ตำแหน่งที่สมัครไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร สามารถอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลขอเสนอการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านเพศกับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัย พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ซึ่งหมายความว่าเพศระหว่างหญิงและชาย มีความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการรับรู้ของชายและหญิงในการดำเนินชีวิตประจำวันล้วนเกี่ยวข้องกับการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย เสงฆฎีกุล (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ซึ่งพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

2. ด้านอายุกับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัย พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่าระดับอายุที่แตกต่างกันมีความระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่แตกต่างกันโดยระดับอายุที่ 25-39 ปี เป็นกลุ่มที่มีความรู้มากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องจาก เพิ่งได้สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก จึงเกิดความกลัวที่จะกระทำผิดในการยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายตามกฎหมายจึงมีความใส่ใจในการจัดทำและยื่นบัญชี

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเพราะหากยื่นผิดพลาดจะมีผลต่ออนาคตทางการเมือง มากกว่ากลุ่มอายุระดับอื่น สอดคล้องกับงานวิจัย วัฒนา สุวรรณ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปาย จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการบริหารส่วนตำบล พบว่าอายุที่ต่างกันจะมีความเข้าใจในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

3. ด้านระดับการศึกษากับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่แตกต่างกันโดยกลุ่มผู้มีความรู้ระดับมัธยมศึกษา-ปวช. เป็นกลุ่มที่มีความรู้มากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้จบการศึกษาในระดับนี้ให้ความสนใจในการแสวงหาความรู้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยยอมรับและสนใจที่ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพล จำเริญผล (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีโดยตรง เขตพื้นที่เทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีโดยตรงแตกต่างกัน

4. สถานภาพกับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เนื่องจาก ระดับความรับผิดชอบของกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เสนอตัวเข้ามารับใช้สังคมย่อมมีความรับผิดชอบในระดับสูงในอันที่จะอุทิศตนเพื่อรับใช้สังคม สอดคล้องงานวิจัยของ วีระชัย เสงฆฎีกุล (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ซึ่งพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

5. รายได้ต่อเดือนกับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร จากที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่า รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน โดยผู้มีระดับที่ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน

มีความรู้มากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้สำรวจได้รับนี้ต้องแสวงหาและเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ตนสามารถดำรงชีพอยู่ให้ได้จึงมีความสามารถเรียนรู้มากกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริยา จิวเมือง (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนในเขตตำบลนาม่องที่มีผลต่อกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาม่อง อำเภอกุศบาก จังหวัดสกลนคร พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาม่องแตกต่างกัน

6. จำนวนครั้งที่สมัครกับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัยพบว่า จำนวนครั้งที่สมัครไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เนื่องจาก บทลงโทษของกฎหมายที่มีผลผู้สมัครไม่ยื่นหรือยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้อง จึงทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องใส่ใจในการแสวงหาความรู้ สอดคล้องงานวิจัยของ วีระชัย เสงษ์ภูิกุล (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ซึ่งพบว่าลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

7. ตำแหน่งที่สมัครกับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัยพบว่า ตำแหน่งที่สมัครไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกระดับใช้มาตรฐานและรูปแบบเดียวกันในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง สอดคล้องงานวิจัยของ วีระชัย เสงษ์ภูิกุล (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ซึ่งพบว่าลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดงบประมาณเพื่อจัดทำเอกสารประกอบการอบรมการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง เพราะเป็นเพียงกระบวนการเดียวที่ เจ้าหน้าที่จะมีเวลาให้ความรู้และแนะนำการดำเนินการจัดทำบัญชีให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและเรียบร้อย นอกจากนี้แล้วการจัดอบรมควรจัดแยกตาม

ระดับอายุของผู้เข้ารับการอบรม และต้องได้รับเอกสารประกอบที่มีความทันสมัยและสมบูรณ์มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้มีส่วนร่วมในกระบวนการอบรมและได้ทำการฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีอย่างจริงจังเพื่อแสวงหาข้อบกพร่องเพื่อทำการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายและกฎระเบียบ

2. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดอบรมหรือฝึกหัดเจ้าหน้าที่ประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เพื่อให้มีความรู้ในเบื้องต้นและสามารถให้คำแนะนำเบื้องต้นในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายอันเป็นการคัดกรองในระดับหนึ่ง เพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะใกล้ชิดกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องเพราะเป็นถิ่นที่อยู่อาศัย ผู้สมัครจะมีความสนิทสนมและมีความกล้าที่จะสอบถามปัญหาต่าง ๆ มากกว่าที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อันเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในการที่จะจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

3. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องมีการประเมินผลการจัดฝึกอบรมตลอดจนเก็บข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งว่าในการอบรมแต่ละครั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าร่วมอบรมจำนวนเท่าใด และจากการทดสอบเบื้องต้นเกิดปัญหาหรือสามารถวัดผลจากการตอบแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อีกทั้งเมื่อมีการรับยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายแล้วควรมีการจัดเก็บปัญหาหรือข้อบกพร่องจากการจัดทำบัญชีว่ามีประเด็นใดที่เกิดขึ้น ๆ เพื่อที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้นำมาปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมหรือแก้ไขวิธีการจัดทำบัญชีให้มีความทันสมัยและง่ายต่อการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายขึ้น

4. ต้องมีคณะกรรมการร่วมระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาหรือกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ กระบวนการ การปรับปรุง กฎหมาย กฎระเบียบ การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งให้มีความทันสมัยและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจให้เป็นปัจจุบันมากที่สุด

5. แสวงหาแนวทางยกระดับการศึกษาให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพิ่มขึ้นและต้องพัฒนาจิตใจเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและมีความซื่อสัตย์ในการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายด้วยความสุจริตและถูกต้อง เช่นการจัดอบรมทางจริยธรรม

โดยการนำเอากระบวนการทางศาสนามาช่วยในการอบรม เพื่อให้เกิดความละเอียดในอันที่จะกระทำผิดต่อกฎหมาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์เพียงพอ ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยครั้งต่อไป มีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอการทำวิจัยเชิงคุณภาพ หรือควรใช้เทคนิคของเครื่องมือในการวิจัยอื่น ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร โดยวิเคราะห์ถึงปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาองค์การต่อไป
3. จากผลการวิจัยได้ทราบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนครแล้ว ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเรื่องต่อไปนี้
 - 3.1 ความพึงพอใจของผู้สมัครรับเลือกตั้งต่อการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งในว่ามีความเหมาะสมเพียงใด
 - 3.2 การจัดทำบัญชีและการยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมีผลต่อการเลือกตั้งเพียงใด